

Recente uitspraak over overdracht vorderingen kan ook gevolgen hebben voor terugbetaling coronakredieten

Gerard van Solinge is hoogleraar ondernemingsrecht, Radboud Universiteit Nijmegen en advocaat bij Allen & Overy. Reageer via expert@fd.nl.

Mag een bank de vorderingen uit een kredietportefeuille met zakelijke vastgoedleningen overdragen aan een niet-bank? De Hoge Raad deed hierover begin deze maand een belangrijke uitspraak.

De voormalige cliënten van Van Lanschot hadden bij de rechtbank Amsterdam bezwaar gemaakt tegen de voortvarende wijze waarop de nieuwe schuldeiser Promontoria was overgegaan tot inning van de vorderingen. Zij stelden dat vorderingen uit bankleningen uit hun aard niet overdraagbaar zijn. Een belangrijk argument daarbij was dat Promontoria, als niet-bank, niet is gebonden aan de voor banken geldende verplichting zorgvuldig te zijn bij de dienstverlening en rekening te houden met de belangen van cliënten (zorgplicht).

Alvorens zelf uitspraak te doen, stelde de rechtbank 'prejudiciële vragen'. In antwoord daarop heeft de Hoge Raad uitgemaakt dat bankleningen aan bedrijven en consumenten wel overdraagbaar zijn; de bancaire zorgplicht gaat daarbij niet over op een niet-bank, maar wel een bijzondere zorgplicht.

Overdracht van vorderingen (cessie) komt veel voor. Bij cessie gaat alleen de vordering over, dat wil zeggen het recht om hoofdsom en rente te innen, de rente aan te passen en bij niet-betaling gebruik te maken van zekerheidsrechten zoals pand of hypotheek. De rest van de contractuele relatie tussen bank en cliënt gaat niet over. Willen ze dat anders, dan moet niet alleen de vordering, maar de hele overeenkomst worden overgedragen.

WEL OF NIET OVERDRAAGBAAR
Cessie wordt gebruikt bij securitisatie, waarbij een kredietverstrekker een grote hoeveelheid hypotheekleningen in een bundel verkoopt aan een *special purpose vehicle* (SPV). De SPV, die de nieuwe crediteur wordt, financiert de koopprijs door uitgifte van effecten. Op die manier verdwijnen de vorderingen van de balans van de bank, waardoor zij beter kan voldoen aan de solvabiliteitsnormen van De Nederlandsche Bank (DNB). Er zijn ook andere motieven. Voor Van Lanschot was in dit geval het doel de zakelijke kredietportefeuille af te bouwen.

De overdraagbaarheid van goederen (eigendom, vorderingen en beperkte rechten, zoals pandrecht) is een belangrijk uitgangspunt van ons recht.

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

Het bevordert de handel en is een pijler van de vrijemarkteconomie. Sommige vorderingen zijn niet overdraagbaar, omdat de wet het verbiedt (bijvoorbeeld recht op loon) of vanwege de bijzondere aard van de vordering (bijvoorbeeld recht op pensioen). De overdraagbaarheid kan ook in een contract worden uitgesloten. Dat gebeurt vaak in de bouw en retail. Vanwege het nadelige effect op mkb-financieringen en concurrentie met het buitenland is een wet in de maak die dat verbiedt.

Bij gewone geldvorderingen verzet de aard van de vordering zich niet tegen overdracht. Dat kan anders zijn als de vordering door de overdracht van inhoud verandert. Of als de vordering zo sterk is verbonden met de persoon van de crediteur dat alleen hij de vordering kan innen. Zo kan de curator zijn vordering op bestuurders wegens het tekort in de faillissementsboedel of zijn vordering op derden wegens schade, niet overdragen aan een ander.

Ook in deze zaak deden de vastgoedbedrijven een beroep op de bijzondere aard van de vordering. Zij wilden hun private bankrelatie met Van Lanschot niet inruilen voor een crediteur die geen bank is, niet is gebonden aan de bancaire zorgplicht en slechts uit is op

beëindiging van de kredietrelatie.

Zij wezen ook op een parallel met een uitspraak van de Hoge Raad uit 1990. In die zaak ging het om nootkredieten die de staat had verleend aan bedrijven in financiële moeilijkheden. Daarbij was via aanstelling van een regeringswaarnemer een ingrijpende controle mogelijk in de ondersteunde bedrijven bedongen. Toen transportbedrijf Appels achterbleef met de aflossing van de lening, wilde de staat de vordering overdragen aan een private partij. Appels ging naar de rechter.

STAAT ALS CREDITEUR

In hoogste instantie overwoog de Hoge Raad dat de staat het krediet had verleend in het kader van zijn publieke taak, vooral met het oog op behoud van werkgelegenheid. Daarbij is de staat gebonden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. En die gelden niet voor een private partij.

Verder mocht Appels erop vertrouwen dat de staat bij de terugbetaling zich niet keihard zou opstellen, terwijl een private partij dat waarschijnlijk wel zou doen. De Hoge Raad oordeelde daarom dat de aard van deze vorderingen zich tegen overdracht verzet.

De rechtbank zag wel wat in die parallel. Anders dan de niet-bank, staat de bank immers onder overheidstoezicht van DNB en Autoriteit Financiële Markten. De Hoge Raad ziet dat anders en oordeelt dat de aard van de kredietvorderingen zich niet tegen overdracht verzet en dat de bancaire zorgplicht op zich niet doorwerkt in de nieuwe verhouding.

Toch is de nieuwe crediteur niet volgelij. Omdat een bank is gebonden aan de bancaire zorgplicht, is de vordering die zij overdraagt beperkt door een daarvan afgeleide bijzondere zorgplicht. De beperking is als het ware in de vordering ingebakken. Verder kunnen de debiteuren bij conflicten dezelfde argumenten tegen de nieuwe crediteur inbrengen en moeten zij zich redelijk en billijk tegenover elkaar gedragen. Langs verschillende wegen wordt dus hetzelfde resultaat bereikt.

Deze uitspraak is ook een leidraad voor toekomstige zaken. Dat de belangen van de financiële sector in het geding waren, blijkt uit het feit dat diverse vertegenwoordigers daarvan hun zegge hebben gedaan in de procedure. En de staat is gewaarschuwd: als de coronakredieten moeten worden terugbetaald, kan de incasso niet worden uitbesteed.

Van Lanschot wilde met overdracht van vorderingen zakelijke kredietportefeuille afbouwen